

Sosiaali- ja terveysministeriö

kirjaamo@stm.fi

marjaana.maisonlahti@stm.fi

Viite: STM063:00/2017

Lausunto sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntöön luonnoksesta hallituksen esityksestä laiksi työttömyysturvalain 14 luvun 3 A, 3 C ja 3 D § muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Vantaan kaupungilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi työttömyysturvalain muuttamiseksi. Vantaan kaupunki lausuu, ettei työmarkkinatuen rahoittamista ole perusteltua säilyttää kunnilla maakuntauudistuksen toteutuessa lakiehdotuksissa (eli ALKE- ja kasvupalvelulaki, rekry- ja rahoituslaki sekä kotouttamislaki) esitetyillä tavoilla.

Vantaan kaupunki toteaa, että luonnos hallituksen esitykseksi työttömyysturvalain muuttamisesta on keskeneräinen ja siitä puuttuu kokonaan eri toteuttamisvaihtoehdot ja niiden arviointi. Myös esitetyt vaikutusten arvioinnit ja perustelut ovat puutteellisia. Lakiluonnoksesta on vaikeaa lausua sen keskeneräisyyden vuoksi.

Lakiluonnosta tulisi muuttaa siten, että työttömyysturvalain rahoitusvastuu kuuluu valtiolle ja maakunnalle, joka tulevaisuudessa vastaa kasvupalveluiden järjestämisestä. Lakiluonnoksen yleisperustelujen johdannossa todetaankin, että ”Työmarkkinatuen rahoitusvastuu jakautuu nykyisin kuntien ja valtion kesken tavoitteena kannustaa kuntia edistämään työttömien työllistymistä. Kun työttömyyden hoito edellä kuvatulla tavalla, vastaavasti kuin sosiaali- ja terveysturvalain rahoitusvastuu, siirtyy maakuntauudistuksen perusteella osaksi maakuntien tehtävää, kuntien ja valtion tehtävät muuttuvat työllisyyden edistämisessä muuttuvat.”

Vantaan kaupunki toteaa, että luonnos työttömyysturvalain muuttamisesta jää epäselväksi Uudenmaan maakunnan alueelle perustettavan kuntayhtymän osalta. Esityksessä ei ilmene tarpeeksi selkeällä tavalla miten Uudellamaalla työttömyysturvan rahoitus tulisi järjestämään. Vantaan kaupunki toteaa, että Uudenmaan erityisyys esimerkiksi maahanmuuttajien työllistämisen osalta tulisi ottaa huomioon työmarkkinatuen rahoitusvastuuta uudelleen jaettaessa.

Työmarkkinatuen rahoittamisvastuun säilyttäminen kunnilla olisi vastoin nyt tehtävää kokonaisuudistusta, jossa tavoitteena on myös organisoida julkishallinnon rahoittamat ja järjestämisvastuulla olevat tehtävät sekä palvelut siten, että ne tukevat alueiden kasvua ja elinvoimaisuutta. Pitkään työttömänä olevien palvelut eivät sovi yhteen kuntien yleisen toimialan ja elinvoimapaikallisten kanssa. Kuntien tosiasialliset mahdollisuudet vaikuttaa tulevaisuudessa työmarkkinatuen kuntaosuuteen ovat olemattomat. Se, että kunta jatkossa työnantajan ominaisuudessa tarjoaa palkkatukityöpaikkoja, ei ole riittävä peruste työmarkkinatuen kuntaosuuden rahoittamisvastuun säilyttämiseen kunnalla. Lakiehdotuksessa mainitut maakunnille siirtyvien tehtävien piiriin kuuluvien palkkatukijaksojen määrät olivat ainakin Vantaan kaupungin

osalta alimitoitettu ja siten esityksen vaikuttavuusarviointi harhaanjohtava. Vantaan kaupungin omien laskelmien mukaan noin 50–60 prosenttia alkaneista jaksoista vuonna 2016 toteutui maakunnille siirtyvissä tehtävissä.

Lakiluonnoksessa todetaan perusteluina työmarkkinatuen rahoittamisvastuun säilyttämistä osittain kunnalla, että kunnan järjestämisvastuulle jatkossakin kuuluisi opetus- ja kulttuuritoimi. Vantaan kaupunki katsoo, että kuntien opetustoimet ovat ensisijaisesti perusasteen toimijoita ja heidän roolinsa toisen asteen toimijoina on olla yksi monista toimijoista, ja kunnan toisen asteen tarjoamat palvelut työttömille ovat niitä, jotka maakuntien tulee kilpailuttaa.

Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että uudessa rahoitusvastuumallissa valtio maksaisi 50 prosenttia 300-999 päivää passiivista työmarkkinatukea saaneista, maakunta ja kunta maksaisi 25 prosenttia 300-999 päivää työmarkkinatukea saaneista ja yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneiden osalta valtio maksaisi 30 prosenttia ja maakunta ja kunta 35 prosenttia. Vantaan kaupunki toteaa, että tilanteessa, jossa kasvupalveluiden järjestämisvastuu on maakunnalla, ehdotettu rahoitusvastuumalli ei ole kuntien osalta perusteltu eikä oikeudenmukainen. Kasvupalveluiden järjestämisvastuu ja siihen liittyvä rahoitusvastuu tulee olla samalla taholla.

Lakiluonnoksessa todetaan, että muutos toteutettaisiin kustannusneutraalisti siten, että rahoitusvastuun mukana maakunnille siirrettäisiin valtionosuuksia kompensoimaan nykyisiä työmarkkinatukimenoja. Kuitenkaan lakiehdotuksessa ei esitetä perusteluita millä tavalla muutos olisi kustannusneutraali ja läpinäkyvä vaan luonnoksessa viitataan myöhempään valmisteluun.

Vantaan kaupunki toteaa, että Vantaan kaupunki haluaa kuntana jatkossakin tehdä vaikuttavaa työllisyyden edistämistä, jos siihen tosiasiallisesti annetaan mahdollisuus tekemällä tarvittavat muutokset nyt annettuihin luonnoksiin hallituksen esityksiksi.

Vantaan kaupunki
Konserni- ja asukaspalvelujen toimiala
apulaiskaupunginjohtaja Jaakko Niinistö